

Sygn. akt: III AUa 946/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Maria Padarewska - Hajn (spr.)

Sędziowie: SSA Janina Kacprzak

del. SSO Dorota Rzeźniowiecka

Protokolant: sekr. sądowy Aleksandra Słota

po rozpoznaniu w dniu 14 lutego 2013 r. w Łodzi

sprawy **J. W.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.**

o emeryturę,

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kaliszu z dnia 17 kwietnia 2012 r., sygn. akt: V U 613/12;

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 946/12

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O., decyzją z dnia 20 stycznia 2012r. odmówił J. W. prawa do emerytury, ponieważ nie spełnił on przesłanek wskazanych w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. 2009 , nr 153 poz. 1227 ze zm.) oraz przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze(...) (Dz U z 1983 r 8 poz. 43 ze zm) , tj. nie wykazał 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach.

W odwołaniu od tej decyzji J. W. podniósł, że wykonywana przez niego praca na stanowisku mistrza na placówce szlifierzy w okresie od 01.09.1980r. do 31.08.1983r. oraz mistrza narzędziowni w (...) K. w okresie od 01.04.1990r. do 10.08.1992r. oraz na stanowisku szlifierza ostrzarza w okresie od 01.10.1988r. do 31.12.1989r. w I. K., na których to stanowiskach wykonywał pracę stale, jest pracą na stanowiskach wymienionych w wykazie A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. uprawnia go do uzyskania wcześniejszego świadczenia emerytalnego.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS podtrzymał argumentację wcześniej przedstawioną w zaskarżonej decyzji oraz wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy w Kaliszu wyrokiem z dnia 17 kwietnia 2012r. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał J. W. emeryturę poczynając od dnia 1 listopada 2011r.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. W., ur. (...), w dniu 24 11 2011 r. złożył wniosek o emeryturę. Wnioskodawca wykazał staż pracy na dzień 1.01.1999r. wynoszący 29 lat, 5 miesięcy i 4 dni. Organ rentowy uznał odwołującemu okres pracy w szczególnych warunkach: od 16.11.1967r. do 28.04.1970r., od 13.05.1972r. do 31.08.1980r., od 01.06.1983r. do 31.08.1983r. w rozmiarze 11 lat i 2 dni.

Odwołującemu nie uznano okresu pracy na stanowisku mistrza na placówce szlifierzy w okresie od 01.09.1980 r. do 31.05.1983 r. i mistrza narzędziowni w (...) K. w okresie od 01.04.1990r. do 10.08.1992r. oraz na stanowisku szlifierza ostrzarka w okresie od 01.10.1988r. do 31.12.1989r. w I. K.. Odwołujący nie należy do OFE, posiadał status pracownika, obecnie pobiera rentę z tytułu niezdolności do pracy.

W niniejszej sprawie odwołujący zmierzał do wykazania okresu pracy w warunkach szczególnych na stanowisku mistrza na placówce szlifierzy w okresie od 01.09.1980r. do 31.08.1983r. i mistrza narzędziowni w (...) K. w okresie od 01.04.1990r. do 10.08.1992r. oraz na stanowisku szlifierza ostrzarka w okresie od 01.10.1988r. do 31.12.1989r. w I. K..

J. W. w okresie od 10.09.1964r. do 30.09.1988r. i od 14.02.1990r. do 27.09.1993r. zatrudniony był w Wytwórni (...). W lipcu 1980r. sporządzono wniosek o powierzeniu mu stanowiska mistrza na placówce szlifierek. Z dniem 1.09.1980 r. odwołującemu powierzono obowiązki mistrza na placówce szlifierek - Dział PM 2. Był to ten sam dział, na którym odwołujący pracował jako szlifierz. Wydział PM 2 to był wydział, na którym produkowano wały korbowe, wały śmigła. Na wydziale tym były 4 gniazda: tokarki, szlifierki, frezarki i ślusarnia. Gniazdo szlifierek składało się z co najmniej 30 szlifierek. Odwołujący wykonywał pracę mistrza co do gniazda szlifierek. Pracę mistrza odwołujący wykonywał do 31.05.1983r. Praca mistrza polegała na sprawowaniu bezpośredniego nadzoru nad pracownikami pracującymi na szlifierkach, ustawianiu obrabiarki, interpretacji rysunku, odbiorze pierwszej sztuki, zakończeniu serii. Mistrz miał biurko na wydziale przy gnieździe szlifierek. Do jego zadań należało także sprawdzenie obecności, zakończenie kart pracy. Okresowo brał udział w naradach produkcyjnych. Dalszy okres od 01.07.1983r. do 31.08.1983r. został odwołującemu już zaliczony. Z dniem 01.04.1990r. odwołującemu powierzono obowiązki mistrza na wydziale TG 221. Był to wydział narzędziowni. Na wydziale tym produkowano narzędzia i przyrządy potrzebne do wykonywania produkcji. Na tym wydziale także pracowali szlifierze. Odwołujący jako mistrz narzędziowni nadzorował pracę szlifierzy. Takie stanowisko odwołujący zajmował do 10.08.1992r. Jego praca jako mistrza polegała na wykonywaniu tych samych zadań, które wykonywał na wydziale PM2. Z dniem 11.08.1992 r. odwołującemu powierzono obowiązki technologa specjalisty na wydziale TG 121.

W okresie od 03.10.1988r. do 08.02.1990r. J. W. wykonywał pracę na budowie eksportowej w (...) kierowany przez Przedsiębiorstwo (...) w K.. Pracował tam jako szlifierz ostrzark. Powyższe wynika z umowy o pracę z dnia 29.09.1988r., aneksu do umowy z dnia 29.09.1988r., podania z dnia 16.04.1988r., opinii (...) z dnia 12.04.1988r. w toku ubiegania się o pracę na kontrakcie, kolejnego aneksu do umowy z dnia 29.09.1988r., świadectwa pracy z dnia 16.01.1990r.

Pracodawca (...) K. wystawił odwołującemu świadectwa pracy w szczególnych warunkach co do różnych okresów: 1972-1980, 1967-1970, 01.06.1983- 31.08.1983. Pracodawca PIP I. nie istnieje i nie wystawił odwołującemu świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Jako praca w szczególnych warunkach wymienione zostały w wykazie A Dział III poz. 78 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 08.02.1983 r. prace przy szlifowaniu lub ostrzeniu wyrobów i narzędzi metalowych oraz polerowanie mechaniczne, natomiast w wykazie A Dział XIV poz. 24 - prace przy kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko - techniczny na oddziałach i wydziałach, na których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie.

W tak ustalonym stanie faktycznym powołując się na treść art. 184 w zw. z art. 32 ustawy emerytalnej oraz § 2 ,3 i 4 powołanego rozporządzenia, Sąd uznał, iż roszczenie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie.

Zdaniem Sądu odwołujący osiągnął wymagany przez przepisy wiek w dniu 12.12.2010r. W dacie wniosku i ukończenia wieku emerytalnego rozwiązał dotychczasowy stosunek pracy, wykazał okresy składkowe i nieskładkowe na okres ponad 25 lat na dzień 1.01.1999r, natomiast sporną kwestią jest posiadanie przez niego 15-lat pracy w szczególnych warunkach a pracodawcy PIP I. i (...) K. za sporne okresy nie wystawiły odwołującemu świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach, przy czym PIP I. nie istnieje.

Sąd uznał jednak, iż przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że odwołujący wykonywał pracę w szczególnych warunkach także w okresach: od 01.09.1980 r. do 31.05.1983r. i od 01.04.1990r. do 10.08.1992r. w (...) K. jako mistrz placówki szlifierek i mistrz narzędziowni, z wyłączeniem okresów nieskładkowych oraz w okresie od 3.10.1988r. do 8.02.1990r. w PIP I. w K. jako szlifierz ostrzarcz i tym samym wykazał okres 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Odwołujący spełnił zatem warunki wymienionych w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Mając na uwadze powyższe na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc Sąd orzekł o zmianie zaskarżonej decyzji, przyznając odwołującemu emeryturę od dnia 1.11.2011r.

W apelacji organ rentowy zaskarżył w całości powyższy wyrok, zarzucając:

- naruszenie przepisów prawa materialnego art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS (tekst jednolity Dz. U z 2004r. nr 39, poz. 353 ze zm.) w związku z § 4 rozporządzenia RM z dnia 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U.Nr 8, poz.43 ze zm.)

- naruszenie przepisów prawa procesowego art. 233 § 1 kpc

Wskazując na powyższą podstawę apelacji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu swego stanowiska apelujący podniósł, iż nie neguje faktu, że J. W. będąc w latach 1980-1983 mistrzem na wydziale PM 2 nadzorował pracę osób pracujących na szlifierekach. Z opisu specyfiki pracy na tym wydziale wynika jednak, że oprócz tzw. gniazda szlifierek, były tam również gniazda tokarek, frezarek oraz ślusarnia. Bezpośredni i wyłączny nadzór nad gniazdem szlifierek musieli sprawować brygadziści. Odwołujący jako mistrz z pewnością sprawował nadzór nad wszystkimi tymi „gniazdami”. Nie można zatem przyjąć, że w/w wykonywał dozór inżyniersko-techniczny na wydziale, na którym jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Prace tokarzy, frezerów, czy też ślusarzy nie są przecież w wykazie wyszczególnione. Podobnie było w latach 1990 - 1992r. W wydziale narzędziowni wykonywane były narzędzia do wykonywania produkcji i jak to zeznali świadkowie były tam takie same urządzenia (jak na PM 2) - może bardziej precyzyjne. Należy zaznaczyć, że pracodawca odwołującego istnieje i w wystawionych świadectwach pracy w szczególnych warunkach oraz piśmie z dnia 5.01.2012r. potwierdził wykonywanie przez odwołującego pracy w szczególnych warunkach jedynie w okresach, które zostały przez organ rentowy uwzględnione. Gdyby praca odwołującego w latach 1980-1983 i 1990-1992 była wykonywana w szczególnych warunkach, to zakład pracy z pewnością wykazałby te okresy w świadectwie pracy w szczególnych warunkach.

W ocenie organu rentowego, zeznania świadków na okoliczność pracy odwołującego nie zasługują na bezkrytyczne ich przyjęcie z uwagi na fakt, że stoją one w oczywistej sprzeczności z dokumentacją pracowniczą. Sąd praktycznie w żaden sposób nie uzasadnił, dlaczego obdarzył pełną wiarą zeznania świadków i odwołującego, kwestionując tym samym stanowisko istniejącego i uprawnionego do wystawienia stosownego świadectwa pracy w szczególnych warunkach pracodawcy. Pracodawca w odpowiedzi na zarządzenie Sądu stwierdził, że ma wątpliwości co do kwalifikacji placówki szlifierek jako oddziału i wydziału, na którym wykonywane są prace w szczególnych warunkach. Powołując się na powyższe, apelujący uważa, że wydając wyrok Sąd naruszył zasady: bezstronności, racjonalności i wszechstronności określone w w/w przepisie prawa.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Zgodnie z treścią art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 października 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. nr 162, poz. 1118 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem. Stosownie zaś do treści art. 32 ust. 1 wskazanej wyżej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949r., będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1 ustawy. Cytowany wyżej przepis, mocą art.46 ust 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ma odpowiednie zastosowanie do osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku a przed dniem 1 stycznia 1969 roku. Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się przy tym pracowników przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Z treści przepisów § 1 i 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r wynika, że pracą w szczególnych warunkach jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tego aktu. Warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale, tj. ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Stosownie do treści § 3 tegoż rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Z § 4 wynika natomiast, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do wcześniejszej emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn, ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zgodnie z §2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz.43) okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Stosownie zaś do §2 okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, lub w świadectwie pracy.

Z treści apelacji wynika, iż organ rentowy kwestionuje charakter pracy wnioskodawcy jako wykonywanej w szczególnych warunkach w latach 1980-1983 i 1990-1992 na stanowisku mistrza na palcówce szlifierzy i mistrza na placówce narzędziowni, z uwagi na to, że nie ma świadectwa pracy w szczególnych warunkach wystawionego przez nadal istniejący zakład pracy oraz że pracy tej nie można zakwalifikować jako wymienionej w wykazie A dział XIV poz. 24 , z uwagi na to, że wnioskodawca nie pełnił stałego nadzoru nad pracownikami, którzy wykonywali prace w

szczególnych warunkach, zarzucając w tym zakresie Sądowi I instancji nie prawidłową ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego a w szczególności dowodu z zeznań świadków.

Z treści poz. 24 działu XIV wykazu A , załącznika do w/w rozporządzenia wynika, iż do prac w szczególnych warunkach zaliczane są prace związane z kontrolą międzyoperacyjną, kontrolą jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach , w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie.

A zatem przepis ten wymaga aby na wydziałach lub oddziałach tego dozoru w szczególnych warunkach były wykonywane prace podstawowe a nie wszystkie prace , wszystkich zatrudnionych na nich pracowników.

Z zeznań świadków , współpracowników wnioskodawcy ze spornych lat wynika, iż sprawował on dozór na wydziałach szlifierni-lata 1980-1983 i narzędziowni lata 190-1992. Podstawowymi pracami na obu wydziałach była praca szlifierzy, którą wnioskodawca sam również wykonywał i nadzorował. Oprócz szlifierzy była tam wykonywana praca tokarzy oraz innych pracowników fizycznych pracujących przy wiertarkach, polerkach, frezerkach .

Z zeznań świadków T. B. i M. C. oraz z zeznań wnioskodawcy jednoznacznie wynika, iż podstawową pracą jaką nadzorował wnioskodawca była praca szlifierzy , których było około 30, i praca mistrza na wydziale szlifierek była taka sama jak na wydziale narzędziowni. Natomiast praca szlifierzy jest pracą zaliczaną do prac w szczególnych warunkach, zgodnie z wykazem A dział III poz. 78 –prace różne w hutnictwie i przemyśle metalowym.

Zakład pracy, w którym był zatrudniony wnioskodawca w tym okresie- Wytwórnia (...), należał do branży przemysłu metalowego.

A zatem nie można podzielić słuszności stanowiska organu rentowego, iż Sąd I instancji w sposób dowolny z przekroczeniem granicy swobodnej oceny dowodów , naruszając treść art. 233 § 1 kpc ocenił zebrany w sprawie materiał dowodowy a w szczególności dowód z zeznań świadków.

Ponadto nie może przemawiać przeciwko prawidłowości rozstrzygnięcia Sądu I instancji podniesiona w apelacji okoliczność, iż wnioskodawca nie posiada świadectwa pracy w szczególnych warunkach z uwagi na to, że zakład istnieje i do tej pory takiego świadectwa nie wystawił co przemawia to za tym, iż nie jest to praca w szczególnych warunkach .

Z takim stanowiskiem organu rentowego nie sposób się zgodzić . Przede wszystkim świadectwo pracy nie ma znaczenia konstytutywnego dla oceny faktu zatrudnienia, czy też charakteru świadczonej pracy a jedynie zawiera informacje, że taka praca była według zakładu pracy wykonywana . A poza tym organ rentowy pominął treść pisma zakładu pracy z dnia 28 marca 2012 wyjaśniającego na prośbę Sądu I instancji przyczynę nie wystawienia wnioskodawcy świadectwa pracy w szczególnych warunkach.

W piśmie tym zakład pracy podał, iż w latach 1985 i 1990 został opracowany w zakładzie wewnętrzny wykaz stanowisk pracy zaliczanych do prac w szczególnych warunkach. Wykaz ten został wprowadzony w zakładzie jako podstawa do wystawiania świadectw pracy w szczególnych warunkach a został on opracowany w oparciu o obowiązujące przepisy. W wykazie tym stanowisko mistrza nie zostało wymienione jako praca w szczególnych warunkach, gdyż w wydziale PM-2 i TG oprócz placówki szlifierek były również inne placówki jak: frezarek, tokarek, na których stanowiska pracy nie są zaliczane do pracy w szczególnych warunkach. Ponadto zakład pracy podał, iż nie posiada informacji czy placówka szlifierek była wydzieloną częścią zakładu i czy mistrz wykonywał też czynności biurowe poza nią.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe w niniejszej sprawie wykazało odmienną tezę, niż wywiódł to zakład pracy w oparciu o opracowany wykaz w latach 80 i 90 a zatem w świetle powyższych rozważań brak świadectwa pracy w szczególnych warunkach za sporne lata , nie ma znaczenia dla oceny prawidłowości rozstrzygnięcia Sądu I instancji.

Z tych wszystkich względów uznając apelację za bezzasadną i z uwagi na spełnienie przez wnioskodawcę wszystkich przesłanek do przyznania przedmiotowego świadczenia orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 385 kpc.